

זמן 1 מ'ק 2.

W69

מזכירות הממשלה

סנ'ל צימח

ש מ ר

פ ר ו ש ו ק ר ל
ישיבת הועדה להתיישבות
כ"ה באייר תשל"ה - 6.5.75

נכחו השרים: י. גלילי - יו"ר, א. אוזן, ש. הלל, מ. חזבי,
מ. קול, י. רפאל, ש. רוזן.

בעדרו השרים: י. אלון, א. עופר, ש. פרס, ח.י. צדוק (בחול"ל)
י. רבינוביץ.

נכחו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: ר. וייץ, י. קלארמן, מ. קרובה.

בעדרו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: מ. בראון, א.ל. דולצ'יץ,
ר. יגלום, ח. פינקלשטיין,
מ. קירשבלום, פ. ספיר, א. שוקר
ע. שפירא.

משתתפים בוספים: ד. אריאל	- משרד החוץ
ש. אבני	- משרד השיכון
ע. ארנן	- לשכת השר י. גלילי
א. ביידיץ	- מנהל מקרקעי ישראל
י. גוטמן	- לשכת שר המשפטים
אלוף ר. ורדי	- מתאם הפעולה בשטחים
ר. זאבי	- משרד ראש הממשלה
א. ישראלי	- משרד החינוך והתרבות
מ. בצר	- משרד הבטחון
ש. שקלוביץ	- משרד החקלאות

משתתפים בוספים מטעם הסוכנות היהודית: י. צור, א. רוזנמן,
וי. שמיר.

א. ליזנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום: הת/13. פיתוח הר-גילה ז' 1.
הת/14. ימית - דו"ח התפתחות ז' 5.
הת/15. התיישבות חדשה בשנת הכספים 1975: תקציב
וקביעת קדימויות - דו"ח יו"ר הועדה להתיישבות ז' 12.

פיתוח/..

בפרוטוקול זה 4 דפים

רשומה: גלילי ארנבי.

פרוטוקול

מישיבת שרים להתיישבות, ביום ג' כ"ה באייר תשל"ה - 6 במאי 1975 בשעה 8.30

יו"ר

השר י. גלילי

נ כ ח ו:

שר החקלאות א. אוזן

שר המשטרה ש. הלל

שר הסעד מ. חזני

שר התיירות מ. קול

שר הקליטה ש. רוזן

שר הדתות י. רפאל

מר ש. אבני

מר ע. ארנן

מר ד. אריאל

מר א. ביידץ

מר י. גולמן

מר ר. ויץ

אלוף ורדי

מר ר. זאבי

מר א. ישראלי

מר מ. נצר

מר י. צור

מר י. קלרמן

מר מ. קרונה

מר א. רוזנמן

מר י. שמיר

מזכיר הוועדה: מר א. ליסנסקי

~~סדר היום: 1. יו"ר התפתחות ימית~~

~~2. חר גילה~~

~~3. שונות~~

הא/ 13. פילג הי-עלה

היו"ר אשר י. גלילי:

אני פותח את הישיבה. נתחיל בסעיף השני - הר גילה.

אני מציע בכך לוועדה הבין-מוסדית להחליט שיש לפתח

את ~~הישוב~~ של הר גילה בהתחשב בעתידה ובטחונה של ירושלים. רטרואקטיבית אני יכול

לומר, כי למרבה התמיהה, ואני תמה גם על עצמי, ב-28 ביוני 1967, כאשר התוו את

תחולת החוק הישראלי על ירושלים^{עד}, מה שקוראים "איחוד ירושלים", ראש ההר לא נכלל

בתוך הקו אף כי הוא במרחק של 2/ ק"מ מן הקו.

מר ר. זאבי:

במפה הראשונה שהוגשה לממשלה זה היה כלול ואחר-כך

נתבקשנו להגיש מפה מצומצמת וזה הוצא.

השר מ. חזני:

לא הייתם צריכים להגיש מפות מצומצמות.

היו"ר השר י. גלילי:

במקום קיים בית-ספר שדה, שעלה בחנוכה תשכ"ח,

עוד ב-1968, באישור גורמי הבטחון. לבית-ספר

שדה זה יש 150 מקומות לתלמידים, שתפוסים בדרך-כלל כל ימות השנה.

ראש ההר הוא בגובה 923 מטרים מעל פני הים.

גובהו של הר הצופים - 900 מטרים.

ההצעה היא שמשרד השיכון יהיה מופקד על התכנון

והביצוע של פיתוח המקום ויובא בחשבון, כמובן, קיומו ופיתוחו של בית-ספר שדה

במקום. הכוונה היא לסלול כביש אשר יחבר את הר גילה עם ירושלים. אנחנו נקים

צוות שיהיה מורכב מנציגי הגורמים השונים, המשרדים הנוגעים בדבר וכן נציג של

יושב-ראש ועדת השרים לעניני ירושלים, כי בעתיד צריך יהיה לחשוב על החיבור

הנאות של המקום. כן נבוא בדברים עם שרי האוצר והעבודה בדבר הכללת ההוצאה של

סלילת הכביש במסגרת התכניות והתקציבים של משרד העבודה. משרד השיכון יביא את

פיתוח המקום בכלל התכניות שלו לשיכון. את ההמלצות של הצוות נביא בפני הוועדה

הזאת וכן בפני הוועדה לעניני ירושלים.

החלטה זו היא עקרונית, היא עדיין לא מלווה בשום

הצעה תקציבית.

עד כה בתי-ספר שדה בשטחים היו במסגרת הסמכות

של שר הבטחון ואף פעם הוועדה שלנו לא דנה בבתי-ספר שדה. התקציב היה של החברה

להגנת הסטבע ומשרד החינוך. מאחר ויש כוונה לפתח את המקום אל מעבר לבית-ספר שדה

ובהתחשב בעובדת קיומו, אני מביא את הענין להחלטה עקרונית כאן.

השר מ. קול:

אניני רוצה לתמוך בהחלטה עקרונית לפני שאני יודע

מה הכוונה. פיתוח היא מלה יפה. בית-ספר שדה, אני

יודע מה הוא. נתתי גם כסף לבית-ספר שדה. אבל אני רוצה לדעת: האם יש שם קרקעות?

האם רוצים להפקיע קרקעות? אני מבקש לדעת מה רוצים לעשות שם. לכן אני לא רוצה

לקבל החלטה כוללת לפני שאני יודע במה מדובר, רק אחרי כן אוכל לנקוט עמדה, אבל

לא לפני שאני יודע פרטים.

מר י. צור:

אני רוצה למסור מה שידוע לי בענין מצב הקרקעות

בהר גילה. השטח כולו עמד כהצעה לרכישה בשעתו,

לפני מספר שנים, בין הקה"ל והמינהל, ואז הוחלט שבין כה וכה השטח בידינו ולא

כדאי לרכוש. רוב השטח שייך לנוצרים פרבוסלבים אורתודוקסים רוסיים, לכנסיה

האמריקאית, שהיא מתנגדת לכנסיה של מוסקבה, שממנה רכשה הקה"ל בשעתו שטח די

גדול מול שער שכם, שטח של 7 - 8 דונמים מול שער שכם. עמדנו אתם בקשר. הם מיהרו

ורצו מאד למכור את השטח משום שחששו שיחודשו היחסים הדיפלומאטיים בינינו ובין

הסובייטים ואז הם יאבדו את הזכויות שלהם. אז הוצע לנו שטח שמכסה, עד כמה שידוע

לי, את רוב השטח שעליו הוקם בית-הספר. כעבור זמן מה באו אלינו הרוסים הללו

בהצעה שהם רוצים להקים בית-מלון במקום הזה וגם הציעו לנו שותפות בענין זה.

אני לא הסכמתי.

השר מ. קול:

מכל מקום, הבעלות היא בידי הרוסים האלה, שמרכזם

מר י. צור:

בעיר העתיקה מול הכנסיה הלותרנית, על-יד קבר

הנוצרי, ואינני יחזק את היום עוד מוכנים למכור ובאיזה מחיר. אני רק רוצה

לומר שרצוי לנסות לרכוש את השטח כדי שמבחינה זו יהיה השטח בשליטתנו.

השאלה של השר קול היא שאלה לענין. זה אחד הנושאים

היו"ר השר י. גלילי:

שצריכים לספל בו. נשמע מאורי נתונים מסויימים בנושא.

השטח של הר גילה הוא כ-140 דונם, כל המשטח של

אורי:

השלוחה. הן בתקופת המנדט והן אחרי הוא היה מתקן

צבאי. עד שנת 1948 ישבו שם הבריטים. בשנים 1948-1967 זה היה מוצב עם מפקדה

ירדנית. אפשר להגיד שבמשך שלושים השנים האחרונות לא נעשה בו שום מעשה אזרחי.

בית-ספר שדה נכנס לחלק מן המתקנים. כיום הוא יושב על שטח של 37 דונמים ואילו

בשטח שהעלה השר גלילי מדובר ביתרה של 100 דונמים שפנוי לתכנית פיתוח.

האם מדובר על שיכונים?

השר מ. קול:

גם שיכונים.

היו"ר השר י. גלילי:

כאשר מדובר על פתוח יש מקום להכנס לתכנית עם

אורי:

אפשרות של ניצול המורדות. אני מדבר על קרקע שהיא

בבעלות - קרקע המורדות היא בבעלות המדינה.

אשר לדברי מר צור: אם מדובר על קרקע כנסייתית - זה

רק באותו מקום שבית-ספר שדה בפועל יושב כיום - 15 דונם של הכנסיה היוונית,

10 דונם של הכנסיה הרוסית ו-12 דונם קרקע פרטית.

נוסף למה שאמר אורי, 37 דונם בחלקם, לא כולם,

אלוף ורדי:

שייכים לאדמת כנסיה. אנחנו מחזיקים במחנה צבאי

ירדני. יתח השטח, 100 דונמים שהוזכרו על-ידי אורי, שמשו מוצב צבאי ירדני.

השטח הזה, שלפני 1967 ישבו שם ירדנים, לא עובד, רק בחלקו ראוי לעיבוד ולגביו

יש אישור של מספר בעלים אבל הם לא החזיקו בשטח מאז תקופת המנדט, שאז הוקם

המוצב. לצרכי בטחון של ירושלים אנחנו מחזיקים במוצב זה מפעם לפעם כח צבאי,

לצרכי אבטחה, ולצורך זה גידרנו את השטח של 100 דונם. לצרכי ההרחבה של בית-

ספר שדה ופעולות פיתוח יש צורך בכל 100 דונמים אלה.

אני מבין שהמורדות מהר גילה עד השטח של ירושלים המורחבת נשאר שטח שהוא בתחום ירושלים

השר ש. הלל:

ולא בתחום הר גילה. מה המרחק?

אם אתה מדבר על הקו עד ההר, עד ראש ההר, זה 2 ק"מ.

היו"ר השר י. גלילי:

החלק העליון של שיכון גילה, מה המרחק בינו ובין ראש ההר?

השר מ. חזני:

3 ק"מ.

אורי:

אני אומר שנקודת הקרבה הגדולה ביותר היא כ-2 ק"מ. הקו איננו ישר, יש מקומות שזה מתרחב.

היו"ר השר י. גלילי:

אני פונה בבקשה אל השר קול. אני מבטיח, כפי שאמרתי, שלאחר שתהיה תכנית מה לבנות במקום היא תובא לפני הוועדה. הצעתי לשר הבטחון לבדוק אם אפשר לבנות במקום מתקן שיש לו ערך צבאי-בטחוני, כי אני מחשיב את זה כהנמקה לרצף הטריטוריאלי לצמיתות בין ירושלים ובין ראש ההר. משרד השיכון, שיהיה מופקד על התכנון, יגיש לנו הצעה שאפשר יהיה לדון בה. ההצעה צריכה להביא בחשבון את קיומו של בית-ספר שדה, כי זו מטרה מתאימה ויש לו זכות ראשונים, אבל אין לבית-ספר שדה מונופול על כל השטח.

מה אנחנו צריכים להחליט היום?

השר ש. רוזן:

מה שאנחנו רוצים להחליט היום זה, שאנחנו מפתחים את ראש הר גילה לישוב על-פי תכנית שתוצע לנו על-ידי משרד השיכון, ואנחנו מטפלים בריכוז הקרקעות הדרושות לפיתוח הישוב הזה.

היו"ר השר י. גלילי:

האם זה ישוב עצמאי?

השר מ. קול:

לא אמרתי. אני עומד בעניין זה בקשר עם השר צדוק כיושב-ראש ועדת השרים לענייני ירושלים. התכנון

היו"ר השר י. גלילי:

יצטרך לקחת בחשבון את התכנון של ירושלים.

השר מ. קול:

אני מתנה שהחלטה שאתה מציע היום לא כוללת שום סמכויות בענין הפקעת קרקעות. לא תבוצענה הפקעות מערבים פרטיים לפני שיהיה דיון על הדבר הזה. אני לא רוצה שבשם הפיתוח ייעשו דברים אחרים.

היו"ר השר י. גלילי:

אני לא מתנגד. אני מתכוון להסמכה אשר כוללת גם הפקה. אם אתה תעמוד להעמיד את זה למנין, אעמיד

את זה למנין.

השר מ. קול:

אני רוצה לדעת מה מבקשים להפקיע. אני רוצה שנדע מה רוצים להפקיע וממי רוצים להפקיע. אני לא רוצה להצביע על דבר שאני לא יודע מה הוא. אני לא רוצה להצביע על "חתול בשק".

היו"ר השר י. גלילי:

לפני ביצוע פעולות ההפקעה יובא הדבר הזה לוועדה אבל הצוות מוסמך לבדוק את הבעיות של ריכוז קרקעות, לרבות נושא ההפקעה. באשר לסלילת הכביש - איש לא מתנגד.

י"מ/14 י"ח - צ"ל יחזקאל

השר מ. קול:

מי החליט על השם?

מר ש. אבני:

ועדת השמות הממשלתית. היתה תכנית מוקדמת, שלא אושרה ולא מומשה, ל"מרכז אבשלום".

החלטת הממשלה על מרכז איזורי קובעת שעד שנת 1976 תהיינה 350 יחידות דיור במרכז האיזורי. נתבקשתי למסור סקירה על המצב. הרוב הזה (מצביע במפה) הצבוע בצבע כהה יותר, מהווה את 350 היחידות. כל האובייקט נמצא בביצוע בשלבים שונים. נסלל כביש מצומת שדת עד שפת הים, מגיע עד לבקיעות. כביש הטבעת סביב השכונה בוצע. היחידות של 69 בתים בודדים של שלושה - ארבעה חדרים - המבנים הכהים. הבתים של שתי קומות ביחידות של שלושה - ארבעה חדרים מצויינים גם הם, הוא הדין הבתים של שלוש קומות. (מציג במפה). במפתח מצויין גם המרכז הכולל את החלק החיצוני בכחול, בית-הספר של 12 כיתות, שתי כיתות גן ילדים ומרכז מסחרי חברתי משולב. יש כיום שיטה אשר מתחילה להתקבל בהרבה מקומות בעולם, שחלק מן המלאכות הנקיות תהיינה במרכז הישוב, במשולב עם מרכז בידורי תרבותי וחברתי, משתי סיבות: האחת - כדי שהמרכז יהיה יותר חי, והשניה - לאפשר לנשים עובדות, בטווח הליכה ברגל באמצע העבודה, לגשת הבית. פה ישמנו את השיטה הזאת.

השר מ. קול:

מה המרחק מן הגבול הבין-לאומי?

מר ש. אבני:

שבעה. לפי החלטת הממשלה.

מרכז המלאכה והתעשיה מוקם מחוץ למסגרת הישוב.

בשלבי התכנון השונים הנחו אותנו כמה יסודות: שהישוב יהיה קרוב לים ויתן את הרווחה למתיישבים בעצם הקרבה. שמרנו שלא לפגוע בדידליות, שזה צריך להיות שמורה נפלאה. גם בעיצוב התשתית הבטחנו שלא תהיה פגיעה.

350 היחידות מתחלקות: 175 יחידות של שלושה חדרים

ו-172 יחידות של ארבעה חדרים. מתוך 350 היחידות 185 יחידות תהיינה גמורות בחודש אוגוסט 1975. אנחנו מתחילים את האכלוס באוגוסט, כאשר ההרשמה תתחיל בעוד שבוע - שבועיים. יתרת הדירות נמצאות בביצוע ותהיינה גמורות בסביבות חודש דצמבר 1975 או ינואר 1976. על-ידי כך אנחנו מקדימים את גמר הביצוע לפי החלטת הממשלה. 100 יחידות דיור מתוך ה-350 נרכשו על-ידי משרד הבטחון עבור צבא הקבע. 65 מהן תימסרנה לרשות צה"ל בשלב הראשון, זאת אומרת בחודש אוגוסט, והיתר - בחודש דצמבר.

יש שני גרעינים של עולים אשר החליטו, עוד בהיותם

בחוץ-לארץ, להיות פה. גרעין אחד הוא של יוצאי ברית-המועצות, המונה עשרים וכמה משפחות, והגרעין השני של יוצאי ארצות-הברית, המונה חמש-עשרה משפחה ומספר בודדים. הגרעין הראשון יושב זמנית על-יד "שדות" והשני - במרכז הקליטה בבאר-שבע. יחד מהווים שני הגרעינים קרוב לארבעים משפחות. לגרעינים אלה יש פוטנציאל לגדול גם מקרב עולים בארץ, אשר בגלל מגבלות דיור אינם יכולים להצטרף פיסית, וגם מקרב עולים מארצות-הברית, שטרם הגיעו אבל יגיעו. הקצבנו להם שמונים יחידות - מחציתן יקבלו בחודש אוגוסט ומחציתן בשלב השני, דהיינו, בחודש דצמבר.

כאמור, במבני הציבור, נוסף למבני החינוך, אנחנו

מביאים בחשבון מבנה למפעל מחשבים, שיתכן שמימדי יקטנו כי הפרוייקט הגדול לא אושר מוסדות המסחר והתעשיה, ואולי בצדק, מרפאה, סיפריה, חנויות, בית-קפה, סופרמארקט, מעבדת צילום לגרעין של יוצאי ברית-המועצות, ובית-כנסת, כאשר בחלק של תעשיה ומלאכה סיכמנו שמשרד המסחר והתעשיה מקים ארבעה בתי-מלאכה סטאנדרטיים של 2500 מטרים.

בהרשמה, שנפרסם בעוד כעשרה ימים - שבועיים,

ייקבעו ביסוד הקריטריונים של עיירות פיתוח כשעדיפות תינתן לאותם בעלי מקצוע הדרושים לישוב, הדרושים לפיתוח הישוב. אם דרושים מורים - נשריין להם דירות ונבקש ממשרד השיכון להעביר לשם מורים. הוא הדין בעלי מקצוע ותפקידים אחרים, שוטרים וכו'.

מר ש. אבני:

בתשתית כולה ובבנייה שפרטתי נשקיע 62 מיליון ל"י, כאשר התשתית הקיימת כבר יכולה לענות על יחידות

נוספות.

יש שטח לתיירות ויש שטח לפיתוח נוסף. מעבר

לכביש ניתן להמשיך בבנייה שיכולה להיות מושתתת על הכביש הקיים. הוא הדין לגבי הצנרת הראשית, מדובר על 1500 משפחות ואם תהיה החלטה על התרחבות - זה רק התקשרות לצנרת.

למקום הזה יש משיכה רבה. עוד לפני הפרסום יש

כמה מאות בקשות, הרוב המכריע כדי לחיות במקום, חלק אחר - בית שני, ואין בכוונתנו לעודד זאת; לא התחייבנו על אף בקשה ואמרנו שכאשר נפרסם את הפרטים יהיה על המבקשים לפנות שנית.

הואיל וידוע מראש שהמקום אטרקטיבי ומושך הורה

לי שר השיכון להכשיר שטח נוסף, צבוע בצבע סגול. כאשר תיפול הכרעה והחלטה, זה שטח מוכן. כאשר יוחלט על המשך בנייה - תהיה אפשרות לבנות, וכפי שאמרתי, חלק ניכר מהתשתית הקיימת יכולה לענות על המשך בנייה.

היו"ר השר י. גלילי:

האם היו אליכם פניות מצד משקיעים פרטיים אשר

הביעו נכונות להשקיע משאבים לפיתוח המקום ובלבד

שהתוצאה לא תהיה ניצול מופלג של משאבי המדינה לרווחתם של היזמים הפרטיים?

האם התכנון של המקום נעשה בתאום עם משרד הפנים

ועם גורמים אחרים אשר מוסמכים בנושאי תכנון של העיר?

השר י. רפאל:

מה הוא המספר המקסימאלי של יחידות דיור שאפשר

יהיה להקים באותו תכנון, אם יהיה צורך ויהיה

רצון להרחיב את הישוב.

השר מ. חזני:

מה סיכויי התעסוקה. מה אומרים לגבי מספר

המתנחלים.

השר מ. קול:

מכיוון שזה צריך להיות מרכז איזורי - הוא צריך

לשרת את המושבים בסביבה ואת צה"ל בקשר עם

שדה התעופה, אני מדבר על החלטת הממשלה בשעתו, אז בעלי מקצוע הדרושים לישובים, מבחינת שירותים לישובים, צריכים להיות קודמים - אם זה צריך להיות מרכז איזורי ולא עיר או עיירה. לא שמעתי מה תפקידו של המקום הזה כמרכז איזורי בשביל הישובים בסביבה. אני מבקש לשאול במה זה ימצא את ביטויו.

מר ש. אבני:

אם חברי הוועדה זוכרים, לפני כשנה הצגנו את התכניות המוקדמות בוועדה זו. אמרנו, שלנו,

כמתכננים היתה דילמה. אמנם הוחלט על מרכז איזורי אבל היינו עושים שגיאה היסטורית אילו היינו מתייחסים לשאלה התכנונית פרופר. אלמלא היינו מביאים בחשבון המשך תכנוני - היינו גורמים לטלאי על טלאי. את התכנית הרעיונית של תכנית המיתאר, הבאנו ^{במשב} ~~במשב~~ ריבועים שאתם רואים במפה, כאשר מה שכולל את ה-350 יחידות כמרכז איזורי הוא החלק ה-16, אבל זה לא מחייב בביצוע. בביצוע אנחנו שומרים על החלטות הממשלה. תכנית מיתאר זו הוכנה בתאום על-ידי ארבעה גורמים: המחלקה להתיישבות של הסוכנות, מינהל מקרקעי ישראל וצה"ל. המצב החוקי הוא שאין ועדת בנין ערים באיזור^{זה} ומפקד האיזור הוא הריבון. לא מזמן פנינו למנהל משרד הפנים והצענו לגרום להחלטה לוועדת בנין ערים כמו ברמת-הגולן, ואני יודע שיש טיפול בכך. בהמשך כל תכנית תובא לוועדת בנין ערים לאישור, כאשר את איזור התעשייה והמלאכה הבאנו לפני ועדה ליד מפקד האיזור, ששם יושבים כמה קמט"ים, אם כי עקרונית אנחנו לא בעד שיטה כזו אלא ועדת בנין ערים, אבל כדי למנוע עיכובים זה אושר בוועדה שעל-יד המושל.

אשר למשקיעים: מבלי לפרט - פנו אלינו שני סוגים

של משקיעים, כאשר סוג אחד מוכן ללכת להשקעות גדולות בתנאי שזו עיר של מאות אלפים. הסוג השני מוכן להשקיע גם כן במימדים עם אופציות לפחות כמו באשדוד, אבל כאשר מנתחים את הדברים בולט מה תעשה הממשלה, מה תשקיע הממשלה. כמובן שלזה לא יכולנו להתחייב, אבל יש יסוד מלא להניח שאם תהיה החלטה על הרחבה, בסדר גודל של 200 - 300 יחידות - משקיעים אפשר יהיה למצוא.

אשר להרחבה: נדמה לי שהסברתי שיש אפשרות

אורגנית לכך, בלי ליצור טלאי על טלאי.

אשר לתעסוקה: הדגש שאנחנו שמים בשלב זה הוא

על גרעינים ^{גרעיני} ~~אזאי~~ בריית-המועצות מרכז על מפעלים עצמאיים כאגודה שיתופית, שעבורם יש כבר שלושה אובייקטים מאושרים: מעבדת צילום, גרפיקה ומוסך אשר יעבוד עבור צה"ל עם התחייבות תעסוקה לחמש שנים ראשונות לחמישים משפחות. יש דילמה שאולי חלק מבעלי מקצוע מיוחדים יצטרכו למצוא להם מקום. תחנת דלק אושרה בוועדת מנכ"לים לענייני השטחים.

יוצאי ארצות-הברית אמנם מופיעים בגרעין לכל דבר

אבל נדמה לי שהם לא ילכו בצורה בולטת לאגודה ולדברים דומים.

המוסך משותף לשני הגרעינים. שכנענו אותם שייצרו

חברה משותפת.

מר ש. אבני: יוצאי ארצות-הברית הם יותר אינדיבידואליסטים, כאשר אחד יוזם את ה"מוטל" והשני חושב על סופרמארקט. זה נוסף למוסך שהוא משותף לשני הגרעינים.

במגרת ה-2500 מטרים בנייה תהיה מלאכה ותעשייה קלה. יש ועדה משותפת עם משרד המסחר והתעשייה כדי ליוזם מפעלים לפי התפתחות.

השר מ. חזני: האם אין סיכויים להעסיק אזרחים בצבא?

מר ש. אבני: יש משאלה, לא עודדנו זאת. עניין זה מתקשר עם שאלתו של השר קול, בדבר בעלי מקצוע למושבים בסביבה. ישנו המרכז הגושי על-יד "שדות", כאשר עולי ברית המועצות יפנו את המקום, בחודש אוגוסט, יש אפשרות לקלוט עשרים-וחמש משפחות בעלי מקצוע לאיזור. "ימית" כמרכז איזורי, שם יש הידברות עם מר רוזנמן, שמפעלים לסביבה יוקמו באיזור על-ידי "ימית".

בקריטריונים של ההרשמה, שנפססם בקרוב, אנחנו מצמידים את התנאים כמו בדימונה, כדי שלא יהיה ויכוח על התנאים. אנחנו מכניסים קריטריון נוסף שבדרך-כלל לא מקובל בישוב כמו זה, קריטריון שאומר: משרתים באיזור ולא דווקא בישוב עצמו. יהיה קריטריון למתן עדיפות. כאן באו עובדים אזרחיים בצה"ל בסביבה, קמט"ים, ויש גם אנשי צבא קבע באיזור, או שלא יכולים לקבל דירת שירות מהצבא או שאינם מוכנים לכך, והם עובדים באיזור.

השר מ. קול: אדוני היושב-ראש, אני מציע ומבקש שתביא את העניין של "ימית" לישיבה הקרובה של הממשלה.

הממשלה יכולה לקבל החלטות ויכולה לשנות אותן, אין קדושה בהחלטות ממשלה. ממשלה אחת יכולה להחליט כך וממשלה אחרת יכולה להחליט אחרת. מה שאינני רוצה הוא שנעסוק בהונאה עצמית. אני רוצה שהמצב יהיה ברור, שהוא יהיה ברור לכל בית ישראל וגם לממשלה. היה ברור בממשלה, בשעתו, האם רוצים לבנות כאן עיר או שרוצים לבנות מרכז בשביל ההתיישבות באיזור הזה ובשביל צה"ל. היתה החלטה לא לבנות עיר אלא לבנות מרכז איזורי בשביל הסביבה ובשביל צה"ל. היה בממשלה ויכוח די דרמאטי בעניין זה. אנחנו זוכרים את התכנית שהביא שר הבטחון הקודם, תכנית שהכין אותה עם יועצים ומומחים. אני לא עוסק בעבר, אני רוצה להיות צמוד להחלטה. אם יש רצון לבנות פה עיר, - הממשלה צריכה להחליט שהיא רוצה לבנות עיר. היתה תכנית על עיר עם נמל עמוק מים - הכל פתוח, אבל שתהיה החלטה בעניין זה. אני לא רוצה להיות שותף להונאה עצמית, ומה שפה קורה זו הונאה עצמית. לא בונים פה מרכז איזורי, אלא עיר חדשה. מותר לבנות עיר חדשה אבל לא יתכן שכאשר בונים עיר חדשה שידברו על מרכז איזורי.

השר מ. קול:

אני קניתי ב"שעורים" ואינני רוצה שימכרו לי
ב"חיסים". "מרכז אבשלום" הוא "שעורים" ועיר היא
"חיסים". אנחנו צריכים לעבוד בצורה נאמנה. אני חושב שמה שעושים איננו תואם את
החלטת הממשלה. אני יודע שהשר גלילי נאמן להחלטות הממשלה ומדייק ויש לו זכרון
טוב. גם לי יש קצת זיכרון. אני מבקש שבענין הזה יהיה דיון מחדש ותהיה החלטה
כדי שיהיה ידוע מה אנחנו עושים.

השר א. און:

רצוני להתחיל בהערה לדבריו של שר התיירות, שהיתה
קריאת ביניים שנדמה לי שאיש לא שמע אותה. הוא שאל:
איפה יגומו הבדואים שישרתו ב"שדות". אני מצטער שיש בדואים ב"שדות". יש פועלים
ב"שדות", אני לא מגן עליהם ולא על "ניר יצחק" ולא על "נירים".

היו"ר השר י. גלילי:

אני מצטער שיש עובדים ערביים גם בישובים, במושבנים
ובקיבוצים בישראל הוותיקה.

השר מ. חזני:

יש משרות ערביות בכתיים יהודיים.

היו"ר השר י. גלילי:

אין הדבר בא לחפות על התופעה היחודית של "שדות".

השר א. און:

לגופו של ענין אני חושב שהשר קול צודק, שיש צורך
בחינה מחדש את הענין של "ימית". לא הייתי חבר
בממשלה כשהוחלט על המקום הזה כמרכז איזורי אבל אני נושא באחריות של המשך
הענין. אני חושב שיש בהחלט מקום שהממשלה תחליט החלטה בדורה שיש צורך בהקמת
העיר "ימית", כי לפי עניות דעתי, אם הכוונה היא למרכז איזורי שישרת את הישובים
בסביבה, אין צורך במרכז איזורי במקום הזה. אני סבור שמרכז גושי מספיק כדי לשרת
את הישובים ולספק להם את השירותים הנחוצים. יכול להיות מרכז גושי שם יש מרפאה
איזורית, בית-ספר וכו', כשהאנשים יעבדו באיזור ויגורו במושבנים עצמם. יצאנו
מהתקופה שישובי עובדים אינם מסוגלים לקלוט אנשים מסוג זה או אחר. אפשר להגיד
שבכל מושב כזה עשרים - שלושים בתים של בעלי מקצוע ישרתו את האיזור ויגורו
במושב.

כאשר שמעתי על ההחלטה לא הבנתי, ואם הענין התעורר -

אני מצטטך להצעה לדון מחדש בהחלטה, כי אני רואה את "ימית" כמקום משיכה ליהודים.

אתי דברו על גרעין נוסף של עולים, שעדיין לא בארץ, אבל רוצה להיות בארץ

ומוכן לבוא ל"ימית". אנשי עליה בצרפת אומרים שהם יכולים לגייס מאה משפחות

ל"ימית", כי אלה אנשים אשר מחפשים אתגרים ואינם רוצים להחליף את פריז בתל-אביב

ואת מרסיי בחיפה, אלא הם רוצים דברים חדשים. יש להניח שגרעינים מסוג זה לא יחסרו

וצריך לתת למקום הזה אופי של עיר, ואז אפשר יהיה למשוך גם משקיעים, משקיעים
פרטיים בצורות שונות - "בנה ביתך" ומפעלים אחרים.

השר א. אוזן:

אני חושב שטוב יהיה אם נמשיך להתווכח
בנקודה זו ונבהיר את העניין בישיבת הממשלה.
אחר-כך אפשר יהיה לדבר ולדון איך לארגן את העניין של הקמת העיר. ברגע שייקבע
אופי המקום אפשר יהיה להחליט מה צריך לעשות שם.

השר ש. רוזן:

גם אני סבור שצריכה להיות בהירות בהחלטות,
וכדי למנוע אי-הבנות וויכוחים צריך להימנע
מהחלטות הגורמות ויכוחים כמו בקשר ל"מעלה אדומים".

היו"ר השר ש. גלילי:

לגבי קרית-ארבע, פיתחת רפיח ומקומות אחרים
נתקבלו החלטות בלתי בהירות וככל שנבהיר אותן

כן ייטב.

השר ש. רוזן:

למי שיש רוב בממשלה יכול להחליט החלטה בהירה.
את העיקר אני רואה בפתרון ותיקון העוול
לבדואים. ביקרתי שם ואציע הצעות.

אנחנו צריכים להקפיד על זכויות המשתכנים.

מדובר בעיר מושכת בצופפה, בשל הים היא אטרקטיבית מאד והיא תתחרה עם ערים
אחרות. מצפה רמון מדאיגה אותי, והיא לא תמשוך, והעיר ימית כן תמשוך.

יש עבודה שכירה בכל הארץ, בקיבוצים ובמושבים,

אבל אם אני מוצא מושב ונאמר לי ששם על כל מתיישב יש שניים - שלושה שכירים,
הרי הפרופורציות האלה על רקע של בדואים הרואים את עצמם מנושלים - זו תופעה
חמורה והיא מתקשרת עם כך שנותנים למתיישבים, לפי הערכתי, אמצעי ייצור מופרזים
שאינן בכוחם להתגבר עליהם. לדעתי, המתיישבים מקבלים יותר מדי מים.

השר י. רפאל:

אינני יודע מה הוחלט בשעתו, יתכן ששר קול

צודק. אם הוחלט משהו אחר - צריך להתאים את

ההחלטה למציאות. לעתים יש לי הרושם שההחלטות אינן תואמות את התכניות לטווח
רחוק. יש לכך שתי סיבות עיקריות: האחת - פוליטית. לא צריך מיד, עם ראשית
היסוד או התחלת המפעל לגלות את כל הכוונות; אם זה מטעמים פוליטיים כלפי חוץ,
כדי ללכת בהדרגה - אני מבין זאת, אבל אם יש לכך סיבה אחרת - לפעמים למען שלום
בית, ומכיוון שיש ויכוחים בפנים בכל-זאת רוצים לקבל החלטות פה אחד - אני סבור
שאינן גזירה שצריך לקבל החלטות פה אחד.

השר מ. קול:

עניין "ימית" דחף את סאדאת למלחמת אוקטובר.

היו"ר השר י. גלילי:

אינני יודע ממתי השר קול שם עצמו פסיכיאטר של סאדאט.

השר י. רפאל:

במקרים כאלה, כשיש חילוקי דעות בפנים, שכפי הנראה היה בענין "ימית", שאחדים אמרו מרכז עירוני אבל הכוונה היתה למעשה לעיר, במקרים כאלה צריך להעמיד לדיון ולהחליט גם כשהנושא לא מתקבל פה אחד.

אין לי דבר נגד שהמקום הזה יהיה מיועד בראש וראשונה לגרעינים, אבל צריך לשלב בזה אפשרות של הרשמה חפשית. נניח שיש למקום זה כח משיכה לאנשים מתל-אביב - למה לא? צריכה להיות הרשמה חפשית.

הג' 15 במסלול מנהל דגל הכנסים 1975: מקיף לקיץ קצימאל-כנ" ויל' חזרה לביטול.
מר ר. ויץ:

תרשו לי שלוש הערות, שתיים מהן כבעל מקצוע בתכנון הפיתוח. אני חייב לשבח את הרצאתו של מר אבני, כי הוא צריך היה לפעול במסגרת אילוצים. הוא קלע לתכנון גמיש המאפשר ביצוע של היום בלי לסגור אופציות לעתיד. אל נשכח שהתכנון האיזורי של מרכז רפיה, אנחנו מקימים שם איזור התיישבותי ישראלי לפי הצטברות של מידע. אנחנו בונים על שלוש רבות של פעילות: יש הפעילות עצמה, יש פעילות גושית של שירותים גושיים ויש פעילות איזורית כפרית ופעילות איזורית עירונית. צריך לתאם בין הדברים והתאום נעשה בצורה מניחה את הדעת, בלי לסגור אופציות שהמקום הזה, אם תהיה החלטה, יכול להיות עיר במרכז עירוני תואם את הסביבה. לדעתי, לא נעשה עוול. להיפך, הדבר נעשה במחשבה תחילה ראוייה לשבח. יש לציין שכל אלה שהתחילו כמרכזים איזוריים עירוניים הצליחו, למשל: קרית גת, ערד, כרמיאל, אותם מרכזים שהחלו בעידוד יוזמה והתארגנות למטה, בניגוד למקומות אחרים שבהם לא עשינו זאת. על כן אני מעודד מאד ומציע למטפלים במרכז לעודד התארגנות של מרכזים עירוניים מלמטה על-מנת שיקחו חלק בביצוע ויטביעו חותמם עליו. גם לעיר יש עקרונות של צמיחה, שחובה להביא אותם בחשבון. צריך להתחיל מגרעין כדי שלעיר תהיה מנהיגות, וחשוב לספק את המנהיגות הזאת מההתחלה. אני מציע להקדיש לענין זה תשומת לב כי זה יקבע את התפתחות המקום.

ובמסגרת תפקידי כראש המחלקה להתיישבות: אנחנו עוסקים בתכנית איזורית כוללת. אני שמח לומר שבבקבות הצעה שהצעתי ליושב-ראש הוועדה, בדבר ישוב הבדואים, הופנה הדבר לאלוף ורדי, שמינה ועדה מקצועית, בעקבות הצעתי, שאני המרכז שלה. אנחנו עומדים לסיים הצעה קונקרטית שאביא אותה לשר הבטחון ויושב-ראש הוועדה הזאת, לשילובם של הבדואים בצורה פוזיטיבית בתוך התכנית האיזורית. בפעם הראשונה נראה תכנית איזורית שמביאה בחשבון גם ישוב בדואים ולא רק ישוב יהודים.

מר ר. ויץ:

נביא בחשבון ישובם של הבדואים כישוב עצמאי
ולא כספק של פועלים שכירים ליהודים, שהוא

הסרטן הנוראי האוכל בגופנו כיום.

אשר ל"שדות". אנחנו משתדלים לשנות את המבנה
הפנימי של "שדות" כי נכון שבשל סיבות שונות אמצעי הייצור הוכרחו להיות הרבה
יותר מהדרוש, כי הפעילות של החקלאות מיוחדת במינה הוכרה כהכרח. אנחנו מנסים
לשנות זאת על-מנת לבסס אותם על עבודה עצמית. אנחנו עומדים להגדיל את מספר
המתיישבים בלי להגדיל את המכסות.
ישובים יהודים ייבנו במתכונת אחרת וכמו שהוכח
ב"שדה ניצן" - אפשר לעבוד בלי עבודה שכירה.
אני מקווה שבתכנון האיזורי של פתחת רפיח נוכל
להקים ישובים מבוססים על עבודה עצמית.

מר י. צור:

אני מצטרף לדבריו של השר רפאל, שאם העניין יבוא
לממשלה הייתי, בלי לתת עצות לממשלה, מזהיר מפני

כל החלטה של היעוד הסופי של "ימית".

הנזק בתכנית של "ימית" מההתחלה היה בפרסום
ובפולמוס מסביב ובסערה שהוקמה. לדעתי, בשלב זה, כשהולכים להקים מרכז ישובי,
ולא חשוב איך נקרא לו, זה הדבר האחרון הדרוש לנו, ולא רק מבחינה חיצונית
אלא גם מבחינה פנימית. על כן, אם נקרה למקום "מרכז אבשלום" או "ימית", אם יהיה
זה מרכז עירוני, מרכז איזורי, כרך או עיר, אינני חושב שחשוב כל כך להתחיל
מחדש את מחול השדים מסביב ל"ימית". אני מזהיר, כאזרח, מפני כל ניפוח של
העניין.

מר י. קלרמן:

אילו הייתי מקבל במועד את רשות הדיבור, כנראה
הייתי מתנבא באותו סגנון של מר צור. אינני קרוי
להיות פרשן של החלטות הממשלה, ביחד כשאת החלטות אין מגלים אלא לשרים, וידידי
משה קול, שהוא שר, וידידי שר הקליטה, שהוא גם שר וגם רוזן, הם רוצים לברר
מה בדיוק כוונת הממשלה - שיישבו וישאלו את הממשלה. אנחנו כאן ועדה. בפני
הוועדה הובא מה שהובא ואין אני חושד בכשרים, והוועדה צריכה לתת את דעתה
למה שהיא מביאה, ועל כן נחליט על מה שעומד על סדר היום. אם השרים חושדים
בכשרים, בחבריהם, זה עניין שלהם - יבררו. אני מבקש לא לקבל את הצעותיהם של
שני השבים, ובמקום שהם רוצים לברר - יבררו.

השר מ. קול:

נראה שיש לך נוסטלגיה לתקופת המחתרת.

מר מ. קרונה:

אני זוכר שהוחלט על פשרה בכוונה ברורה.
כשהיה פה דיון בענין "מעלה אדומים" התבטא
שר השיכון: היות והוא חושש מבית שני, יהיה צורך בהכבדה מיוחדת על בחירת
המשתכנים.

אני מבין שלגבי המקום הזה צריך להבדיל בין
משתכנים ובין "עמך", ואני בעד זה. הוועדה הזאת איננה ממונה על קביעת מכרזים
ותנאי הרשמה, אבל אולי מותר להביע משאלה כלפי מי שמכריז את ההכרזה, שיושם
לב כדי להבטיח את האוכלוסיה. הבעיה הזאת דורשת פתרון מיוחד נוכח הרבה דברים,
שלא יהיו רק של החלפת דירות בין איש לרעהו.

מר ר. זאבי:

אינני רואה את עצמי מוסמך להכנס לסוגיה הפוליטית,
אבל בעקבות הערות שאני תומך בהן אני מבקש לחזק.
אשר לצורך במרכז עירוני, ולא איכפת לי כיצד הוא ייקרא: עד היום יש ארבעה
ישובים בתכנון ובהכנה - עוד מספר ישובים. אני חושב שהישובים, בהיותם מרוחקים
מישובים עירוניים בישראל, האיזור הזה חייב שיהיה לו מרכז עירוני, ולא חשוב
השם שיינתן לו. הצורך להקים מרכז הוא חיוני ביותר לישובים כנזקקים לשירותים
עירוניים וממשלתיים. לכן, בלי להסתבך בסוגיה הפוליטית, אני חושב שהצורך
במרכז עירוני הוא חיוני, ולא חשוב כיצד קוראים לו.

אני חושב שמשרד השיכון עשה פה עבודה יפה באופן
בלתי רגיל. לדעתי, משרד השיכון השקיע מחשבה חדשנית מותאמת לבעיות של אקלים
ונוף שאנחנו לא מכירים אותם. ראוי משרד השיכון שתאמר לו מלה טובה על כך.

ישיבת ועדת שרים להתיישבות - כ"ה באייר, תשל"ה - 6 במאי, 1975

היו"ר השר י. גלילי:

הערות לסיכום:

(א) יושב-ראש הוועדה אינו מתערב בדיוני ועדת השמות בנקיבת שמות לישובים, זה נשאר בתחום החופש האקדמאי והאינטלקטואלי הטיפוסי לדמוקרטיה הישראלית. אני שומע ממר אבני, שהשתתף בוועדה, כי אכן חל שינוי. בשעתו הוועדה החליטה על "מרכז אבשלום" ולאחר מכן חל שינוי.

(ב) נראה לי שההערות של חברי משה קול, אהרן אוזן ושלמה רוזן הן נכונות ולגיטימיות. יש להבהיר לעצמנו מה כוונותינו בנושא הפיתוח של "ימית". כאשר נבוא להגדיר את הדבר אנחנו יכולים להגדיר זאת לטווח מסויים בהנחה לחזור ולדון לטווח יותר רחוק, להבדיל בין החלטות לפרסום לבין החלטות שאינן לפרסום.

מסיבות שונות, פוליטיות-חיצוניות ופוליטיות-פנימיות, יש אשר הממשלה - ואל אחסא בשפתי, חוששני שגם מוסדות אחרים, - מסכמים החלטות אופרטיביות אשרהאופן הפרספקטיבי נשאר באי-בהירות. אני זוכר את הדיון על "ימית", שהיה ביש מזל לרגל המצב שהממשלה מצאה את עצמה מוצגת בפני עובדה וזה השפיע על הגישה של הממשלה לנושא יותר מאשר הצד המדינה, שכן, לפי מיטב זכרוני, לא היתה התנגדות לעצם ההצעה שנתחיל בישובו של אותו איזור. עד כה הפעולה לא עברה את תחום החלטת הממשלה פרט לנקודה אחת: הממשלה החליטה שעד שנת 1975 יאכלס המרכז 350 משפחות ואילו משרד השיכון, ואני משבח אותו על כך, בנה תשתית ל-1,000 משפחות. מעבר לזה משרד השיכון לא חרג מהחלטות הממשלה.

ב-7 בינואר פניתי לשר השיכון ואמרתי לו שבדעתי להביא לוועדת השרים להתיישבות הצעה להגדיל את הישוב תוך שלוש שנים על-ידי תוספת 500 יחידות דיור - 100 "בנה ביתך", 100 יחידות דיור במימון בלעדי של המשתכנים בהנחה שאם ועדת השרים תחליט על כך, נבוא בדברים עם הגורמים ואם יימצא חבר שירצה לערער - רצונו יכובד. לפיכך נראה לי שאנחנו היום צריכים להחליט שני דברים: (1) שאנחנו רושמים לפנינו את הדו"ח ששמענו ממר אבני. (2) יושב ראש הוועדה ושר השיכון יביאו לוועדת השרים הצעה פרספקטיבית לפיתוח "ימית", ובמהלך הדיון כאן נחליט ואין שום ספק שאם יהיה חבר שיציע להעביר זאת למליאת הממשלה ננהג לפי רצונו, אז תבוא בפני הממשלה המלצה של הוועדה או שתי המלצות והממשלה תכריע. אני מקבל את מה שאמרו שלושה עמיתי השרים,

שאת אי-הבהירות חובה לפזר.

היו"ר השר י. גלילי:

אם אתם רוצים לדעת, המצב המדויק לגבי קרית-
ארבע הוא מצב דומה. הממשלה החליטה על קרית-

ארבע, על בנייה לשיעורין והתקבלה החלטה שתוך זמן קצוב, והזמן הזה עבר, צריך להביא לישיבות הממשלה הצעת תכנית כוללת בנושא קרית-ארבע, בהנחה שתהיה רשות לשרים המערערים לחזור על ערעורם, אבל מטעמים פרגמטיים הדיון הזה בנושא קרית-ארבע עד כה לא היה ואני אינני מאיץ בקיומו של הדיון הזה, אבל אם תהיה תביעה לקיום הדיון הזה - ראש הממשלה יצטרך לשלב את זה בסדר היום של הממשלה.

אנחנו רושמים לפנינו את הדו"ח בהנחה ששמענו גם כי בונים שם תשתית ל-1,000 יחידות דיור. באשר לפרספקטיבה - תובא כאן הצעה ואם הוועדה תמליץ עליה, היא תבוא להחלטת הממשלה.

השר מ. קול:

הסדר צריך להיות הפוך. צריך להכין פרספקטיבה
לאחר שהממשלה תחליט מה היא רוצה שם. עד כה

היתה החלטה על מרכז איזורי.

היו"ר השר י. גלילי:

אם תסכים שאני אבוא בדברים עם ראש הממשלה ולפי
הסכמתו נקבע אם נקדים דיון בממשלה או בוועדת
השרים. אני אמליץ להקדים דיון בוועדת השרים באשר יהיו חברי ממשלה אשר ירצו לדעת
עלות, אופי העיר וכו' ולהחליט בממשלה על יסוד נתונים ברורים. אבל אם ראש הממשלה
ימצא לנכון להקדים דיון בממשלה - לא אתנגד.

השר מ. קול:

אני מבקש שענין עקרוני יוכרע מקודם, זו זכותי
כחבר הממשלה.

היו"ר השר י. גלילי:

אמסור לראש הממשלה את בקשתך.

השר מ. חזני:

במסגרת סעיף ג', שונות, אמרתי להעלות ענין
קרית ארבע. אמרתי להעלות ענין זה כסעיף מיוחד

בעקבות דבריון באחת הפעמים הקודמות, והוא הדין "מעלה אדומים", שאין בהירות ביחס
להחלטת הממשלה. אמנם לא הוחלט על תכנית סופית של מיתאר שבמסגרתו צריך להקים פארק
אבל בוודאי שלא הוחלט על מרכז איזורי בקרית ארבע, אלא עיר, אבל לא הוחלט על
מימדים מכיוון שהענין מחייב בהירות.

אני מציע לנהוג גם לגבי קרית-ארבע כמו לגבי
"ימית" דהיינו, אם תסכם עם ראש הממשלה להביא את זה לדיון כאן ואחר-כך לממשלה,
הוא הדין לגבי קרית-ארבע.

השר מ. חזני:

אני מצטרף בכל לב לשבחים אשר נאמרו על חשבוננו של מר אבני ומשרד השיכון לגבי התכנון היפה והמוצלח והקצב המהיר של הביצוע, שבתנאי הבנייה בארץ הוא דבר בלתי רגיל. אני מצטער להגיד שאין הדבר כך לגבי קרית-ארבע. אנשים מתלוננים. גם במסגרת אותן יחידות שסוכם עליהן עם שר השיכון הקודם, וגם עם השר הנוכחי, העבודה מתנהלת בעצלתיים. גם במסגרת אותן יחידות שאושרו, הביצוע מתנהל בקצב שקשה להסביר אותו. אני מצטער על כך.

עד היום לא סוכם דבר על תכנית הבנייה במסגרת תקציב 1975. גם עובדה זו וגם קביעת המסגרת הכוללת של אותו אתר, שני הדברים מחייבים דיון מיוחד.

היו"ר השר י. גלילי:

אני מצטער מאד על האינטרמצו של ידידי השר חזני, ואני לא מקבל את הצעתו הפורמאלית. אני לא יכול לקבל את הצעתו. אם הוא יגיד, כדרך שנהגנו בנושא "ימית" ננהג בקרית-ארבע, נבקש ממשרד השיכון להביא דו"ח ונקיים דיון - אין זה מן הנמנע שאז אני, מר חזני, אציע לנהוג כמו לגבי "ימית" וכן נעשה.

לגבי הנושא, כפי שאמרתי, אביא את בקשתו של השר קול לפני ראש-הממשלה. אנחנו רושמים שתי החלטות ביניים: (1) רושמים את הדו"ח ששמענו ממר אבני. (2) יושב ראש הוועדה, יחד עם שר השיכון, יביאו לפני ועדת השרים לענייני השיכון תכנית פרספקטיבית בנושא "ימית". לפני כן נברר עם ראש הממשלה אם להקדים את הדיון בממשלה או בוועדה ונביא לפני ראש הממשלה את בקשתו של השר קול.

לגבי קרית ארבע, יהיה דיווח, דו"ח התפתחות של קרית-ארבע ואחרי זה נקיים דיון.

אני רוצה להביא לידיעת הוועדה מה היו תוצאות הדיון שלנו עם משרד האוצר בנושא התקציב להתיישבות החדשה ומה קבענו, שלושה חברים, היושב-ראש, שר החקלאות וראש המחלקה להתיישבות לגבי סדר הקדימויות.

קיימנו דיון עם שר האוצר ועוזריו, ב-18 באפריל. בישיבה זו הבאנו את ההצעה שסוכמה בדבר הקמת עשרה ישובים והאחזות אחת - חמישה מעבר מזה של הקו הירוק וחמישה ישובים והאחזות אחת מהעבר ההוא של הקו הירוק - וביקשנו את המימון הדרוש לצורך הדבר הזה. בישיבה של הישיבה נתקבל הסיכום כדלקמן: התכנית להקמת עשרה ישובים והאחזות אחת תתפרש על שתי שנים על יסוד שתי הנחות:

היו"ר השר י. גלילי:

השנה ייבנו ששה ישובים ובשנה הבאה - חמישה,

בתוספת ישובים נוספים שעליהם תחליט הוועדה

אם תחליט. כלומר, לא נקבע בזה שהמסגרת היא אחד-עשר ישובים בשנתיים, אלא את אחד-עשר הישובים האלה נבנה לא בשנה אחת אלא בשנתיים, אבל אין בדבר זה שימת גבול למספר הישובים שעליהם נחליט לגבי השנה הבאה. על יסוד זה נתבקש שר השיכון, והסכים לכך, שמשרדו יזכור בתקציב הכספים 1975 את ההוצאה לשיכון, שהיא החלק הארי של התקציב להקמת ששה הישובים. אני מוקיר בענין זה את הסכמתו של שר השיכון, שאם לא כן, לרגל הקיצוצים שחלו בתקציב המדינה, היינו נתקלים בקשיים רבים באשר לקבלת הסכמתו של שר האוצר.

על יסוד זה דיברנו על אחד-עשר ישובים - שלושה

בגליל, שניים ברמת-הגולן, האחזות בפתחת רפיח, "תומר" בבקעת הירדן, "שדות ד" בפתחת רפיח, "קטיף" דרומית מרצועת עזה, בערבה, ומושב מוקייבלה באיזור התענכים. הבדיקה של הנתונים הממשיים מלמדת שלגבי המושבים ב"תפן", שני ישובים ב"תפן", אי-אפשר יהיה להתחיל בהם השנה מטעמים של תכנון, הכשרת קרקע וכו', פרט לסלילת כביש, שהוא חשוב מאד בתור עורק מרכזי באותו איזור.

התווי קיים.מר י. צור:דיברתי על סלילה.היו"ר השר י. גלילי:

מושב "שגב", שלפי המידע שקיבלתי מראש המחלקה

להתיישבות, ניתן להתחיל בו בעבודה. לפיכך, אנחנו רוצים לסכם את הצווא הזה בצורה כזו שהשנה אנחנו נכלול את "שגב" בגליל המרכזי, "קשת" בגולן, "תומר" בבקעת הירדן, "שדות ד" בפתחת רפיח, "קטיף" בדרום הרצועה, "חוות הסמר" בערבה. לפי זה תהיה השהיה למה שנוגע למוקייבלה ותל-זית כמו כן תהיה השהיה בהאחזות חרובה. לגבי ההאחזות בתל-זית ומוקייבלה נמשיך במגעים עם האוצר והמחלקה להתיישבות. אם אכן חברר שלקראת סוף שנת התקציב אפשר יהיה להתחיל בהקמת התשתית גם במוקייבלה וגם בתל-זית, שלגבי שני המקומות האלה יש התחייבות, אני מקווה שנוכל לעשות זאת. אינני מתחייב, על יסוד בירורים עם המחלקה להתיישבות ועם מר אבני מטעם משרד השיכון, וטרם דיברנו עם משרד האוצר, אני מקווה שבמסגרת ההקצבה והדחיות בלוח הזמנים, נוכל להתחיל בשנה הבאה גם במבנה התשתית של אלה.

ששה הישובים שסיכמנו בינתיים הם "קשת",

"תומר", "שגב", "שדות ד", "קטיף" ו"חוות הסמר".

השר מ. קול:

האם יש על כך הסכמה של הגורמים ההתיישבותיים

ליד המרכז החקלאי? האם יש על כך הסכמה של הוועדה?

פעם סיכמנו בינינו שלגבי אישורים, העניין יובא לוועדה זו. אנחנו לא עסקנו באופן קבוע באישור של ישובים אלא רק אם היו חילוקי דעות.

היו"ר השר י. גלילי:

הוועדה שלנו, כפי שציין השר קול בצדק, פרט

למקרה אחד, לא עסקה בזיהוי של גופים התיישבותיים,

וכן לא עשינו זאת הפעם ואין בדעתי לבוא בדין ודברים עם המחלקה להתיישבות חקלאית, כי אין לי מה להגיד. ההצעה שאנחנו מביאים כוללת את כל הגורמים הנוגעים בדבר - תנועת המושבים יש לה מעמד, הקיבוץ הדתי יש לו בתוך הרשימה הזאת שתי נקודות, הקיבוץ הארצי יש לו את "חוות הסמר", ואין אני מתכוון לבוא בדברים.

השר מ. קול:

יש לי טענה לגבי הישוב בגולן. התנועה שלנו

איננה מיוצגת פה. אני חושב שהגשנו בקשה לישוב

בגולן ואני לא מבין מדוע זה לא ניתן.

או שיש סידור שקודם דנים בוועדה של המרכז

החקלאי, ואני מקבל את זה, אבל אם לא דנים שם - אני רוצה שיהיה פה דיון. אבל

אינני יכול לקבל שזה יהיה פעם כך ופעם אחרת.

היו"ר השר י. גלילי:

אני לא יודע על פנייה של התנועה ההתיישבותית

של מושבי העובד הציוני לגבי ישוב נוסף ברמה.

אני מוחה על הקיפוח הזה שיושב-ראש הוועדה איננו יודע על הצעה כזו אבל אני

לא יכול לפתוח את הדיון בזה.

השר מ. קול:

מי דן על הנקודה הזאת, אנחנו או המרכז החקלאי?

זה לא יכול להיות עניין של פעם כך ופעם אחרת.

היו"ר השר י. גלילי:

אף פעם לא היו מביאים לוועדה של המרכז החקלאי

סדר קדימנות של ישובים.

מר ר. וייץ:

אתה מדלג על חוליה אחת. אני מעיר את תשומת לבך

לכך שיש מושב מיישב המכין את החומר באופן כללי

ומביא אותו לאישור עקרוני כאן וגם לוועדה הבין-תנועתית. על שולחן המחלקה

להתיישבות יש עשרות בקשות של תנועות. אנחנו בודקים אם המקום המבוקש מתאים,

אם יש מועמדים או לא, אם יש גרעין או לא. רק לאחר שזה עובר את כור הטיפול של

הגוף המיישב זה מובא לדיון. אם יש לך טענה - תבוא לראש מחלקת ההתיישבות.

- 20 -

היו"ר השר י. גלילי:

רצוני לומר לשר קול: היו לנו ארבע - חמש ישיבות שכתוצאה מהן נתקבלה החלטה שכללה אחד-עשר ישובים. אם יש בעיה מסוג זו שאתה מעורר, היה מקום לומר זאת בשעתו. אמרו לי שזה בבירור עם המחלקה להתיישבות.

השר מ. קול:היו"ר השר י. גלילי:

בנושא זה פעלנו ברוח טובה ואין טעם להעביר את הרוח הזאת ללא סיבה. מי שיצא פה מקופח הוא הקיבוץ המאוחד. יש לו תביעות לישובים נוספים אבל הוא לא נכלל במסגרת אחד-עשר הישובים האלה. גם לאיחוד החקלאי יש תביעות והדברים מתבררים. עכשיו אנחנו בשלב המסכם את הדבר.

אני מבקש מאת ראש המחלקה להתיישבות למסור לי אינפורמציה בנושא שהעלה אותו השר קול, אך הדבר לא מתייחס לנושא שאנחנו מדברים עליו עכשיו. לגבי הנושא שאנחנו מדברים עליו עכשיו אני אומר שלגבי ששה ישובים יש סיכום ולגבי מוקייבלה ותל-זית נעשים בירורים אם אפשר לכלול אותם במסגרת התקציב של השנה, בלי שנבוא כתביעות נוספות אל משרד האוצר, ואז הדבר יוכל להעשות ואני מקווה שהוא אמנם ייעשה.

השר י. רפאל:

אני מבקש לדעת על כמה יחידות דיור מדובר בכל הישובים. השתתפות האוצר מתקציב המדינה זה ביחידות הדיור, כמה יחידות דיור בששה הישובים? זה יכול להיות 300 יחידות דיור, אולם פחות מזה. זאת אומרת שמכל התכנית הגרנדיוזית מפרישים להתיישבות החדשה 200 יחידות דיור.

היו"ר השר י. גלילי:

זה 35 מיליון.

השר י. רפאל:

אני יודע מה היא תכנית הבנייה של השיכון. העליה הצטמקה עד למינימום. אני רוצה שהשנדע שמכל הדיבורים הגדולים אוצר המדינה מפריש 250 - 300 יחידות דיור, וזה קצת תמוה.

יכול להיות שהחלק השני של התקציב גם הוא לא יכול לענות לצרכים יותר גדולים, זאת אומרת שבצד אחד - האוצר, ובצד שני - המחלקה להתיישבות, אינני יודע אם יש כאן קבלה.

השר י. רפאל:

כמה זמן תימשך הקמת היחידות הללו? אני כמעט

בטוח שזה לא יהיה תוך השנה, לכן - למה לא

נתחיל ביותר מקומות? אם זה מתוכנן, הרי בפועל הביצוע יהיה יותר משנה, למה נגביל? נתחיל ביותר מקומות ונסיים בשנה הבאה ביותר מקומות, כי אני רואה בזה קביעת תכנית לשנה הבאה, לא זו היתה הכוונה. התוצאה של המשא-ומתן עם האוצר היא מאכזבת.

השר מ. קול:

רצוני לספר משהו נעים ולברך את ראש המחלקה

להתיישבות להולדת נכדו הראשון.

רצוני להעיר תשומת לבו של היושב-ראש,

שהתנועה של מושבי העובד הציוני היתה שותפה למפעל ההתיישבותי לפני הקמת המדינה ומאז מלחמת ששת הימים היא בגולן, במרחב שלמה ובבקעת הירדן. אינני מבין מדוע היא נעלמה מהתכניות ההתיישבותיות בשנתיים הקרובות. הוגשה בקשה לשלוש נקודות. אני מבקש לשאול מה הסיבה שלא לקחו בחשבון את הפניות שהיו. אני יודע על בקשה לגבי הגולן, אני יודע על פנייה לאיזור לאטרון. אני יודע שיש קשרים עם המחלקה להתיישבות ופה הדברים נעלמים. לתנועה של השר חזני - שלוש נקודות ולנו אף לא אחת. אינני מבין זאת.

השר מ. חזני:

גם אני סבור שצריך לפרוש את התכנית הזאת על

גבי שתי שנות תקציב, בשיכון יש תכניות תלת-

שנתיות, על-מנת להרחיב את המסגרת כי מבחינה קופתית אין זו הוצאה בשנת התקציב הזאת בלבד. אבל אם היושב-ראש ישכנע אותנו שזה מוכרח להיות לפי שעה במסגרת של ששה, אני הייתי נותן קדימויות רק לישובים שמחוץ לקו הירוק. בתוך הששה יש שנים שבתוך הקו הירוק.

השר ש. רוזן:

אני מציע את ההיפך.

השר א. אוזן:

אני מצטרף אליך.

היו"ר השר י. גלילי:

אני רוצה להגיד לשר רפאל, כדי שלא תהיה אי-

הבנה. משרד השיכון כלל בתקציבו סכומים הרבה

יותר גדולים לענייני הבנייה בהתיישבות - א) לגבי ההתיישבות הקיימת, הוותיקה.

ב) לגבי ההתיישבות מעבר לקו הירוק. מר אבני מעיר לי שכלול סכום של 260 מיליון רק לקידום הישובים שמעבר לקו הירוק.

מר אבני:

בתוך התכנית של 260 מיליון יש תשעה ישובים חדשים שהיו החלטות קודמות, כי בדיון התקציבי

שלנו לא הבאנו בחשבון נקודות שלא היו עליהן החלטות בוועדה זו.

היו"ר השר י. גלילי:

אני חוזר ומציע שאתם תסמכו את היד על המגמה

שלי, של שר החקלאות ושל ראש המחלקה להתיישבות

שאנחנו נשתדל, פרט לשני הישובים ב"תפן", שמן הנמנע להתחיל בהם השנה, לבוא

בדברים עם האוצר, שבמידת האפשר, במסגרת התקציב, להתחיל בבנייה של הישובים,

אבל יחד עם זאת אנחנו רושמים לעצמנו שלא תחמנו את הדבר במסגרת של אחד-עשר

ישובים לשנתיים, כי יש נטייה כזו באוצר, ואנחנו ערערנו עליה, גם שר השיכון,

גם שר החקלאות, וגם מר וייץ ואני, ערערנו את המגמה הזאת ושר האוצר הסכים שבכך

שאנחנו מבקשים עכשיו אחד-עשר ישובים, לא חתמנו על כך. אין החלטה על ישובים

אחרים ומצטרך לבוא על כך החלטה ואז תבוא לדיון הצעתו של השר קול. אם השר חזני

עומד על הצעתו, לא תהיה ברירה אלא להביאה למנין. אני מציע לא להביאה למנין

ובלבד שמתקבלת ההצעה שדיברתם עליה.

השר מ. חזני:

אינני שלם על כך מלכתחילה, אבל לאחר הודעתך

שיהיה מאמץ, תוך החודשים הקרובים, להתחיל

בבניית תשתית, אני מקבל את זה.

היו"ר השר י. גלילי:

דיברתי על 'תוך השנה'.

מר קלארמן:

אני מציע לקיים סיור של הוועדה במרכז שדיבר

עליו מר אבני.

היו"ר השר י. גלילי:

ברצון יהיה סיור.

הישיבה ננעלה בשעה 10.45.

הת/13 פיתוח הר-גילה

יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. קול, ש. הלל, י. גלילי וה"ה י. צור,
א. ביידץ והאלוף ר. ורדי.

מ

מ ח ל י ט י ם :

א. לפתח את הר-גילה, בהתחשב בחשיבותו לעתידה ולבטחונה של
ירושלים;

ב. התכנון והביצוע של פיתוח הר-גילה יהיו בסמכות משרד השיכון;
התכנון יערך בהתחשב עם קיומו של בית ספר שדה במקום;

ג. לסלול כביש להשלמת החיבור של הר-גילה עם ירושלים;

ד. השרים י. גלילי - יו"ר הועדה להתיישבות וח.י. צדוק
יו"ר ועדת השרים לעניני ירושלים, יבואו בדברים:

(1) עם שר האוצר בענין התקציב לביצוע התוכנית;

(2) עם שרי האוצר והעבודה בדבר הכללת ההוצאה הכספית לסלילת
הכביש במסגרת התוכנית והתקציבים של משרד העבודה.

ה. להקים צוות בהרכב - נציגי שרי הבטחון, החינוך והתרבות,
המשפטים, השיכון והשר י. גלילי, לעבד הצעה לפיתוח הר-גילה;

הצוות יציע, בין השאר, דרכים להבטחת שטח הדרוש לפיתוח
הר-גילה, ולסלילת הכביש (לרבות הפקעת קרקע, במידה שלא
תמצא דרך אחרת להשגת הקרקע).

ו. המלצות הצוות הנ"ל יובאו לוועדה להתיישבות וכן לוועדת השרים
לעניני ירושלים.

הת/14. ימית - דו"ח התפתחות

יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

נציג משרד השיכון מדווח בדבר התקדמות הבניה והפיתוח של ימית.

בדיון משתתפים: השרים י. גלילי, י. רפאל, מ. קול, מ. חזבי,
א. אוזן, ש. רוזן, וה"ה ש. אבני, ר. וייז,
י. צור, י. קלארמן, מ. קרובה ור. זאבי.

מ ח ל י ט י ס:

א. הועדה להתיישבות רושמת לפניה את הדין-וחשבון של משרד השיכון
בדבר התקדמות הבניה והפיתוח של ימית, לרבות הכשרת השטח
והתשתית להקמתן של כ-1000 יחידות דיור בוספות.

ב. לבקש מיושב-ראש הועדה להתיישבות ושר השיכון להביא לדיון
בועדה להתיישבות הצעת - תוכנית לפיתוחה של ימית בעתיד.

יו"ר הועדה להתיישבות מודיע כי:

(1) בשיח לב להצעת שר התיירות, יבוא בדברים עם ראש הממשלה אם
לקיים בממשלה דיון עקרוני בנושא;

(2) ובשיח לב להצעת שר הסעד, יבוא בדבריר עם שר השיכון
בדבר קיוו דיון בועדה להתיישבות בנושא קרית-ארבע.

הת/15. התיישבות חדשה בשנת הכספים 1975: תקציב וקביעת קדימויות -
דו"ח יו"ר הועדה להתיישבות

יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

מ ח ל י ט י ס בהמשך להחלטות הועדה להתיישבות מס. הת/8 מיום
כ"א באדר תשל"ה (4.3.75), הת/10 מיום ו' בניסן תשל"ה
(18.3.75), הת/11 והת/12 מיום כ"ו בניסן תשל"ה (7.4.75)
לרשום את הודעת יו"ר הועדה להתיישבות על סיכום עם שר
האוצר בדבר התקציב להתיישבות חדשה בשנת הכספים 1975 ואת
הסיכום בדבר סדר הקדימויות בהקמת הישובים, כדלקמן:-

א. (1) בדיון שהתקיים ביום ז' באייר תשל"ה (18.4.75)
עם שרי האוצר, החקלאות, השכון, ראש המחלקה להתיישבות
בסוכנות היהודית ויו"ר הועדה להתיישבות סוכם:

(א) הקמת 10 ישובים והאחזות אחת-חדשים, עליהן החליטה הועדה להתיישבות ביום כ"א באדר תשל"ה (4.3.75)
(החלטה מס. הת/8) וביום כ"ו בניסן תשל"ה (7.4.75)
(החלטה מס. הת/12) - תתפרס על פני שבתיים, כאשר השנה יוחל בהקמת 6 ישובים.

(ב) תוכנית-השבת ים: תכלול את הקמת 5 הישובים האחרים וכן ישובים נוספים בכפוף להחלטת המוסדות הצוגעים בדבר.

(2) שר האוצר והממונה על התקציבים יבואו בדברים עם שר השיכון בדבר מימון מרכיב השיכון בתכנית, מתוך תקציב משרד השיכון.

(3) החלטה שמורה במזכירות הממשלה.

(4) החלטה שמורה במזכירות הממשלה.

ג. להטיל על יו"ר הועדה להתיישבות לפעול עם הגורמים הצוגעים בדבר - במסגרת התקציבים שאושרו - להתחלת הקמת התשתית בישובים תל-זית, האחזות תרובה, ומיקייבלה, תוך שנת הפעולה הנוכחית.